

REPUBLIKA E KOSOVËS / REPUBLIKA KOSOVA / REPUBLIC OF KOSOVA

**ZYRA KOMBËTARE E AUDITIMIT
NACIONALNA KANCELARIJA REVIZIJE
NATIONAL AUDIT OFFICE**

Br. Dokumenta: 23.14.1-2016-06

**IZVEŠTAJ O REVIZIJI
GODIŠNJIH FINANSIJSKIH IZVEŠTAJA KOMPANIJE ZA
UPRAVLJANJE DEPONIJAMA KOSOVA
ZA GODINU ZAVRŠNO SA 31 DECEMBROM 2016**

Priština, Jun 2017

Nacionalna Kancelarija Revizije Republike Kosova je najviša institucija ekonomske i finansijske kontrole, koja prema Ustavu i zakonima zemlje uživa funkcionalnu, finansijsku i operativnu nezavisnost. Nacionalna Kancelarija Revizije obavlja revizije regularnosti i performanse i za svoj rad odgovara Skupštini Kosova.

Naša misija je da doprinesemo zdravom finansijskom upravljanju u javnoj upravi. Mi obavljamo revizije u skladu sa međunarodno priznatim standardima revizije u javnom sektoru i sa najboljim evropskim praksama.

Izveštaji Nacionalne Kancelarije Revizije na direktan način promovišu odgovornost javnih institucija pošto oni pružaju održivu osnovu za zahtevanje odgovornosti od strane menadžera svake budžetske organizacije. Tako mi povećavamo poverenje u trošenju javnih fondova i odigravamo aktivnu ulogu u obezbeđivanju interesa poreskih platiša i ostalih interesnih strana u povećanju javne odgovornosti.

Generalni Revizor je odlučio o revizorskom mišljenju o Godišnjim Finansijskim Izveštajima Kompanije za upravljanje deponijama Kosova, u konsultaciji sa Pomoćnikom Generalnog Revizora Vlora Mehmeti, koja je nadgledala reviziju

Izveštaj i izdato mišljenje su rezultat revizije izvršene od strane Luljete Morina i Senver Morina, pod upravljanjem Rukovodioca Departmana Revizije Enver Boćolli.

TABELA SADRŽAJA

Opšti sažetak	4
1 Godišnji finansijski izveštaji i ostale obaveze za spoljno izveštavanje	6
2 Upravljanje.....	10
3 Finansijsko Upravljanje i Kontrola.....	16
Dodatak I: Pristup i metodologija revizije	33
Dodatak II: Objašnjenja različitih vrsta mišljenja revizije primenjenih od strane NKR.....	34
Dodatak III: Preporuke iz prethodne godine.....	37

Opšti sažetak

Uvod

Ovaj izveštaj rezimira glavna pitanja koja proističu sa revizije Godišnjih finansijskih izveštaja Kompanije za Upravljanje Deponijama Kosova (KUDK) za 2016 godinu – koja određuje Mišljenje koje je dato od strane Generalnog Revizora. Pregled finansijskih izveštaja za 2016 godinu je izvršen u skladu sa Međunarodnim standardima revizije Vrhovnih Institucija Revizije. Naš pristup je uključio testiranja i procedure koje su bile potrebne da dođemo do mišljenja u vezi sa finansijskim izveštajima. Preduzeti pristup revizije je predstavljen u Spoljnom Planu Revizije¹, od datuma 28/10/2016.

Naša revizija se fokusira na (detaljno je prikazano u Dodatku 1):

Nivo rada obavljenog od strane Nacionalne Kancelarije Revizije za izvršenje revizije za 2016 godinu, direktno odražava kvalitet unutrašnje kontrole sprovedene od strane menadžmenta Javnog Preduzeća.

Mišljenje Generalnog Revizora

Kvalifikovano mišljenje

GFI-ji za godinu završno sa 31 decembrom 2016, osim efekta pitanja opisanih u paragrafu Osnova za Kvalifikovano Mišljenje, predstavljaju tačan i stvaran prikaz na svim materijalnim poljima.

Ostala pitanja

Godišnju Finansijski Izveštaji KUDK za godinu završno sa 31 decembrom 2015 su revidirani od strane drugog revizora.

Za opširnije pogledaj odeljak 1.2 ovog izveštaja

Dodatak II, objašnjava različite vrste mišljenja koja se primenjuju od strane Nacionalne Kancelarije Revizije.

Želimo da zahvalimo Predsedavajućeg Odbora i njegovo osoblje na saradnji tokom revizorskog procesa.

¹ Pojam "Spoljni Plan Revizije" je zamena pojma "Memorandum Planiranja Revizije"

Glavni zaključci i preporuke**Odgovor Predsedavajućeg Odbora - revizija 2016**

Predsedavajući odbora je uzeo u obzir i prihvatio detaljne nalaze i zaključke revizije, kao i založio se da će adresirati date preporuke.

1 Godišnji finansijski izveštaji i ostale obaveze za spoljno izveštavanje

Uvod

Naš pregled Godišnjih Finansijskih Izveštaja (GFI-a) uzima u obzir usklađenost sa okvirom izveštavanja kao i kvalitet i tačnost informacija koje su predstavljene u GFI-a. Mi takođe uzimamo u obzir izjavu koja je data od strane Glavnog Izvršnog Službenika (GIS) i Glavnog Službenika za Finansije i Trezor (GSFT), kada se GFI dostavljaju Odboru Direktora.

Izjava o predstavljanju GFI uključuje izvestan broj tvrdnji u vezi usklađenosti sa okvirom izveštavanja i kvalitetom informacija u okviru GFI-a. Ove tvrdnje imaju za cilj da pružaju sigurnost deoničaru i javnom mnjenju da su pružene sve relevantne informacije radi osiguranja da može se preduzeti jedna sveobuhvatna revizija.

1.1 Mišljenje Revizije

Kvalifikovano mišljenje

Revidirali smo GFI Javnog Preduzeća „Kompanija za Upravljanje Deponijama Kosova“ za godinu završno sa 31 Decembrom 2016, koji uključuju izveštaj o finansijskom stanju, izveštaj o prihodima, izveštaj o protoku novca, izveštaj o promenama u bilansima i objašnjavajuće beleške.

Prema našem mišljenju, osim efekata pitanja opisanim u paragrafu za Osnovu za Kvalifikovano Mišljenje, GFI za godinu završnu sa 31 decembrom 2016 predstavljaju tačan i stvaran prikaz na svim materijalnim aspektima u skladu sa Međunarodnim Standardima Računovodstva (MSR), Međunarodni Standardi Finansijskog Izveštavanja (MSFI) i Kosovski Zakoni. Finansijski izveštaji su pripremljeni na osnovi taktualnog principa računovodstva², Zakona br. 03/L-048 za Upravljanje Javnih Finansija i Odgovornosti (sa dopunama i izmenama) i Zakona br. 04/L-087 za Javna Preduzeća (sa dopunama i izmenama).

² Trenutni princip računovodstva – podrazumeva, Poznavanje transakcija i dešavanja su izveštavane kada su se već desile a ne kada je novac u gotovini primljen ili isplaćen.

Osnova za Kvalifikovano Mišljenje

Napravili smo osnovu za kvalifikovano mišljenje, za sledeće razloge:

- Računi potraživanja u računovodstvu kao i GFI predstavljeni su u vrednosti od 2,778,371€, sa potcenjivanjem od 1,574,057€ za proviziju lošeg duga, znači predstavljena je bruto vrednost računa potraživanja tako što ne obuhvata proviziju. Ovo zbog razloga što kompanija ustvari ne poznaje proviziju za loše dugove iako je u računovodstvu ovaj račun postojeći. Dalje, od potvrđivanja računa pronašli smo podcenjivanje računa potraživanja za 14,549€;
- Za račune isplative za porez i doprinose i ostalo predstavljenih u GFI u vrednosti od 264,432€ nisu bili u stanju da potvrde vrednost ovog obračuna u nedostatku jednog izveštaja ili stanja³ Poreske Administracije Kosova;
- Dugoročna obaveza za odložene prihode granta predstavljene su 158,583€ u GFI; ali stanje prenešeno od prošle godine od 4058,785€ nije bilo tačno. Ovo zbog toga što u izveštaju prihoda Kompanija je priznala prihode odloženih grantova u vrednosti od 79,721€, a ne 250,203€ kao da je smanjen i predstavljen i GFI. Do ovoga je došlo kao posledica ne evitiranja blagovremeno ovih promena u računovodstvu iz predhodnih godina;
- Pravičnost je predstavljena u GFI u vrednosti od 4,482,406€ dok prema računovodstvu je bio u vrednosti od 2,908,350€, do ovoga je došlo zbog pogrešnih evidencija u knjigovodstvu iz predhodnih godina. Kompanija je predstavila u GFI još jedan račun ponovne procene od 6,229€ iako kompanija nije izvršila ponovno procenjivanje imovine ove godine; i
- Aktiva/Pasiva balansa stanja u računovodstvu je predstavljena u vrednosti od 3,755,582€ dok u GFI u vrednosti od 5,331,738€, do ove razlike je došlo zbog provizije lošeg duga u računovodstvu što je uticalo na smanjenje pravičnosti i potraživanja i nekoliko promena računovodstva do kojih je došlo tokom prošle godine.

Izvršili smo reviziju u skladu sa Međunarodnim Standardima Revizije (MSR). Prema ovim standardima naše odgovornosti su opisane ispod kod dela 'Odgovornosti Revizora za Reviziju Finansijskih Izveštaja'. Prema etičkim zahtevima koji su relevantni za našu reviziju godišnjih finansijskih izveštaja Budžetskih Organizacija i Javnih Preduzeća na Kosovu. NKR je nezavisna od JP i ostale etičke odgovornosti su ispunjene u skladu sa ovim zahtevima. Verujemo da su revizorski dokazi koje smo prikupili dovoljni i odgovarajući za obezbeđivanje osnove za naše kvalifikovano mišljenje.

Ostala pitanja

GFI-ji KUDK za godinu završno sa 31 decembrom 2015 su revidirani od strane drugog revizora, koji je izrazio kvalifikovano mišljenje ovih finansijskih izveštaja 27 aprila 2016, zbog: otkrića u belešci

³ Izveštaj opšteg stanja poreskih obveznika koji se generiše od strane sistema PAK.

tri(3)finansijskih izveštaja prenosna neto vrednost imovine, postroja i opreme nisu prenešeni njihovim troškom ili nakon podcenjivanja; otkrića u belešci pet (5) finansijskih izveštaja tržišnih potraživanja i ostalo iako je bilo smanjenja njihove vrednosti u poređenju sa predhodnom godinom nije primećeno da su preduzete mere ispravke i podela provizija za loše dugove; i nije priznala ikakvu proviziju za sudske slučajeve zbog nekoliko parnica nekoliko snabdevača za ne isplaćivanje dugova.

Odgovornost Menadžmenta i osoba koje su odgovorne za Upravljanje i GFI

Izvršni direktor JP je odgovoran za pripremu i tačno predstavljanje Finansijskih Izveštaja u skladu sa Međunarodnim Standardima Računovodstva (MSR), Međunarodnim Standardima Finansijskog Izveštavanja (MSFI) i Zakonima Kosova. Finansijski izveštaji su pripremljeni na osnovu aktualnog principa računovodstva - i odgovoran je za unutrašnje kontrole koje menadžment ocenjuje kao potrebnim za omogućavanje pripreme finansijskih izveštaja bez materijalno pogrešnih prikazivanja koje su uzrokovane bilo usred prevare bilo usred greške. To uključuje primenu Zakona br. 03/L-048 o Upravljanju Javnim Finansijama i Odgovornostima (sa izmenama i dopunama) i Zakona br. 04/L-087 o Javnim Preduzećima (sa izmenama i dopunama).

Predsedavajući Odbora, je odgovoran za obezbeđivanje nadzora procesa finansijskog izveštavanja JP.

Odgovornost Generalnog Revizora za reviziju GFI

Naša je odgovornost da na osnovu naše revizije izrazimo mišljenje o GFI. Revizija je izvršena u skladu sa MSVIR. Ovi standardi zahtevaju da se pridržavamo etičkih zahteva i da planiramo i izvršimo reviziju kako bismo stekli razumnu sigurnost o tome da finansijski izveštaji ne sadrže materijalno pogrešna prikazivanja. Naši ciljevi suda preduzmemo razumno obezbeđenje ako GFI u potpunosti ne sadrže materijalno pogrešna prikazivanja bilo od prevare ili greške. Razumna sigurnost je visoki stepen sigurnosti međutim ne garantuje da će revizija koja se vrši u skladu sa MSVIR uvek identifikovati materijalno pogrešno prikazivanje kada ono postoji. Materijalno pogrešna prikazivanja se mogu pojaviti usled prevare ili greške a smatraju se materijalnim ukoliko, ona individualno ili u grupi mogu da utiču na odluke korisnika koje se donose na osnovu ovih GFI.

Revizija uključuje obavljanje postupaka radi dobijanja dokaza u vezi sa finansijskim informacijama i obelodanjivanjima u GFI. Izabrani postupci zavise od procene revizora, uključujući i procenu rizika od materijalno pogrešnih prikazivanja u GFI bilo da se ona pojavljuju usled prevare ili greške. Tokom procene rizika, revizor uzima u obzir unutrašnje kontrole koje su relevantne za sastavljanje finansijskih izveštaja od strane entiteta, kako bi dizajnirao revizorske postupke koje su odgovarajući za okolnosti entiteta, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o efektivnosti unutrašnjih kontrola entiteta.

Revizija uključuje i procenu prikladnosti korišćenih računovodstvenih politika, opravdanost računovodstvenih procena izvršenih od strane menadžmenta, kao i procenu prezentacije finansijskih izveštaja.

1.2 Usklađenost sa zahtevima za GFI i ostalim zahtevima za izveštavanje

Zahteva se da JP deluje u skladu sa određenim okvirom izveštavanja i sa ostalim zahtevima za izveštavanje. Mi smo uzeli u obzir:

- Zahteve Zakona br. 03/L-048 o Upravljanju Javnim Finansijama i Odgovornostima (sa izmenama i dopunama);
- Zahteve Zakona br. 02/L-123 o Trgovinskim Društvima;
- Zahteve Zakona br. 04/L-087 o Javnim Preduzećima (sa izmenama i dopunama);
- Zahteve Zakona br. 04/L-014 o Računovodstvu, Finansijskom Izveštavanju i Reviziji;
- Zahteve Zakona o Javnim nabavkama (sa izmenama i dopunama)
- Zahteve Uputstva br. 02/2013/MF o strukturi i sadržaju Godišnjih Finansijskih Izveštaja; i
- U kontekstu ostalih zahteva za spoljno izveštavanje, KUDK ima sledeću obavezu:
 - Statut JP;
 - Plan Biznisa;
 - Blagovremeni tromesečni izveštaji;
 - Operativni izveštaju (performanse);
 - Godišnji izveštaj;
 - Izveštaj merenja zadovoljstva Korosnika; i
 - Nacrt plan i završni plan nabavke na vreme.

Našim memorandumom posredne revizije, datuma 06/12/2016, podigli smo nekoliko pitanja u vezi sa finansijskim izveštajima koje mogu imati uticaj i u mišljenju. Podignuta pitanja nisu adresirana. Kao posledica, u nacrtu finansijskih izveštaja datuma 15/02/2017 potrebne su nekoliko finansijske ispravke u izveštaju finansijskog položaja, izveštaja prihoda, izveštaja promena u pravičnosti i objašnjavajuće beleške koje su praćene materijalnim greškama. Nasuprot našim predlozima, identifikovali smo nalaze koje smo predstavili kod osnove za mišljenje.

Uzimajući u obzir ono što je gore rečeno, GFI pripremljeni od strane Izvršnog Direktora i Glavnog Finansijskog Službenika, slučajem predaje GFI-ja Upravnom Odboru, osim efekta opisanog pitanja u paragrafu za Osnovu za Kvalifikovano Mišljenje, GFI predstavljaju tačan i stvaran odraz. Identifikovali smo da KUDK je ispunila gore navedene zahteve.

1.3 Preporuke za prvi deo izveštaja

Za gore navedena pitanja daju se preporuke

- Preporuka 1** **Visoki prioritet** Predsedavajući odbora treba da obezbedi da je izvršena jedna analiza za utvrđivanje razloga koji su uticali kod davanja Kvalifikovanog Mišljenja. Trebaju se preduzeti akcije za adresiranje pitanja na sistematski i pragmatičan način kako bi se prevazišle greške i kako bi se obezbedila tačna procena računa potraživanja, imovine, obaveza i pravičnosti.
- Preporuka 2** **Visoki prioritet** Predsedavajući odbora treba da obezbedi da su postavljeni efektivni procesi da bi se potvrdilo da plan izrade GFI-a za 2016 godinu adresira sva pitanja koja se tiču usklađenosti. To takođe treba da uključujući pregled nacrtu GFI od strane menadžmenta, sa posebnim fokusiranjem na područjima sa visokim rizikom i/ili područjima gde su u prethodnim godinama identifikovane greške. Izjava GAS i GSFT se ne treba dostaviti osim ako su prema nacrtu GFI sprovedene sve potrebne kontrole.

2 Upravljanje

Uvod

Efektivni aranžmani upravljanja su ključni za KUDK kako bo na uspešan način upravljao izazovima sa kojima se suočava za obezbeđivanje pružanja boljih usluga u korist poreskih obveznika i ostalih korisnika usluga.

Ključna alatka u podršci efektivnog upravljanja je i sprovođenje preporuka revizije jer to pokazuje da menadžmentu pokušava da razvije postojeće procese i kontrole. Stoga smo mi svim revizijama primenili jedan konzistentan pristup kako bi smo utvrdili kvalitet raznih izveštaja individualnih jedinica i JP kao celine.

Drugi deo pregleda aranžmana upravljanja odražava pregled:

- oblasti aranžmana upravljanja u kojima su potrebna važna poboljšanja i tamo gde mi verujemo da naše preporuke mogu generisati pozitivna poboljšanja, uključujući i pregled sistema Unutrašnje Revizije, podele zadataka, ispunjavanja zahteva (zadovoljstva) potrošača. i
- oblasti finansijskog upravljanja i kontrole koje su identifikovane preko našeg revizorskog rada uključujući i specifičan rad koji je usmeren ka pitanjima usklađenosti sa ključnim sistemima prihoda i troškova (ove oblasti su razmatrane u 3 poglavlju ovog izveštaja).

Opšti zaključak o upravljanju

Postoje nekoliko nedostataka upravljanja unutar KUDK posebno u vezi sa odgovornošću, upravljanjem rizikom kao i o kvalitetu menadžerskog izveštavanja. Razni izveštaji koji su popunjeni od strane KUDK, odražavaju ovo stanje samo delimično, sa nekoliko pozitivnih komentara o postojanju postojećih aranžmana koja se ne zasnivaju na dokazima. Ostali aranžmani koji bi podržali razvoj upravljanja kao što je efektivan odgovor na preporuke revizije kao i delovanje jednog visoko kvalitetnog sistema unutrašnje revizije nisu postavljeni.

KUDK, nije postigla primeniti date preporuke u izveštaju spoljne revizije za 2015 godinu kao i nije pripremila ikakav plan upravljanja rizika, i nasuprot tome što je identifikovano nekoliko značajnih rizika koji mogu imati uticaj kod organizacije u vezi postizanja njenih ciljeva. KUDK je izradila biznis plan, sa tim što ovaj plan ne pokriva sve aktivnosti i njegov sadržaj ne reflektuje realne mogućnosti preduzeća. Dalje, ni unutrašnja revizija nije pružila jasan izveštaj nad nivoom obezbeđenja unutrašnjih kontrola i nije dala preporuke za njihovo poboljšanje.

Takođe ne identifikovanje finansijskih grešaka u reviziji finansijskih izveštaja 2015 godine, je rezultiralo da se ove greške prenesu i na finansijske izveštaje 2016 godine.

2.1 Napredak u sprovođenju preporuka iz prethodne godine

Naš izveštaj revizije⁴ za GFI-a KUDK za 2015 godinu, rezultirao je sa 3 (tri) glavnih preporuka. KUDK je izradio Plan Delovanja gde se predstavlja način kako će se adresirati sve preporuke. Menadžment je komentirao nalaze na papiru gde je Upravni Odbor (dalje UO) odobrio ovaj izveštaj i godišnji izveštaj za 2015 na opštem godišnjem sastanku UO-ra datuma 10/06/2016. Samim tim, menadžment nije primenio preporuke date od strane spoljnog revizora.

Do kraja naše revizije za 2016 godinu, nijedna od 3 datih preporuka nije primenjena.

Za detaljniji opis preporuka i načina na koji su oni adresirani, pogledajte Dodatak III.

⁴ Izveštaj spoljne revizije – Revizija GFI KUDK za 2015 godinu je urađeno os strane privatne revizorske kompanije a ne od strane NKR, i njihovo izveštavanje je obuhvatalo izveštaj sa mišljenjem i pismo za menadžment gde su predstavljeni nalazi sa preporukama.

Pitanje 3 - Ne-sprovođenje preporuka iz prethodne godine- Prioritet visok

Nalaz	<p>Nijedna od prošlogodišnjih preporuka nije sprovedena još uvek jer KUDK nije pratio ikakav formalan postupak za upravljanje i nadzor načina primene preporuka Spoljne Revizije.</p> <ol style="list-style-type: none">1. Imovina, postrojenja i opreme su prenete njihovim troškovima tako što je skinuto obezbeđenje i preporuka data za testiranje štete sredstava od strane ocenjivača ili stručnjaka, nije primenjena ni ove godine;2. Deklaracija ili priznanje provizije za sudske slučajeve ciljem realne procene obaveza, nije još uvek primenjena; i3. Priznavanje provizija za loše dugove, za račune potraživanja koje reflektuju realnim priznanjem imovine još uvek nije primenjeno.
Rizik	<p>Ne primenjivanje preporuka iz prošlih godina povećava rizik kontinuiranog postojanja istih nedostataka koji se nadovežuju finansijskim izveštajima.</p>
Preporuka 3	<p>Predsedavajući Odbora treba da obezbedi da izrađen i primenjen plan delovanja, ako bude potrebe isti plan se treba ponovo pregledati, tako što će tačno odrediti vremenske rokove i odgovorno osoblje za primenu preporuka datih od strane Spoljnog Revizora, sa prioritetom na najznačajnijim oblastima.</p>

2.2 Specifični pregledi upravljanja

Naš rad u posebnim oblastima aranžmana upravljanja je zasnovan preko planiranja revizije, uzimajući u obzir kontekst unutar kojeg deluje kao i izazove sa kojima se suočava KUDK.

2.2.1 Određivanje strateških ciljeva

Prema zakonu za JP, KUDK treba pripremiti Biznis Plan za narednu kalendarsku godinu, da odredi gde je trenutno i gde se planira stići u određenom trogodišnjem periodu. Ovaj plan se treba odobriti od strane Upravnog Odbora do 31 Oktobra svake kalendarske godine.

Pitanje 4 - Nedostatak u Biznis Planu - Visoki prioritet

Nalaz Biznis plan sadrži izjavu rizika i spisak izazova i rizika kojima će se KUDK suočiti, ali ne sadrži i radnje za smanjenje/upravljanje rizika do prihvatajućeg nivoa. Kompanija se suočava finansijskim rizicima i nedostatkom raspolaganja budžeta, obaveze nasleđene iz prošlih godina, niske kapitalne investicije i operativni rizici, zastarele tehnologije, visoka cena usluga, niske tarife i spoljni rizici kao što je infrastruktura, sredina, uslovi tržišta i katastrofe.

Sto se tiče rizika katastrofa i sredine, naročito kod Sanitarne Deponije Miraša, kompanija snosi ovaj rizik kod akcionera tako što zahteva tarifni porast ili i finansijsku podršku za problem kanalizacijama i prodiranje u podzemnim vodama koje mogu zagaditi i reke ili i regionalne vode. Mogućnosti za ovaj rizik su velike i uticaj je veoma visok kao ugrožavanje osoblja koje radi tu, populacije u okolini, zagađenje lokalnih i regionalnih vodi. Za efikasno upravljanje rizika kompanija je preduzela akcije, ali do sada značajni rizici koji su od uticaja u organizaciji nisu stigle da se upravljaju ili dovedu na prihvatajući nivo zbog finansijske nemogućnosti.

Za više, Kompanija nije odredila vreme za realizaciju poslovnih ciljeva prema zahtevima Zakona za Javna Preduzeća br.03/L-87 (član 30.1 tačka a)

Rizik Nedostatak efikasnog upravljanja i sve obuhvatanja rizika oslabiće kvalitet usluga prema građanima ako unutrašnja i spoljna pitanja koja utiču na ovo, ne budu adresirana blagovremeno.

Preporuka 4 Predsedavajući Odbora treba obezbediti da su primenjeni svi mehanizmi za adresiranje identifikovanih pitanja i da se trudi za upravljanje rizika na naj odgovarajući način kako bi iste smanji do prihvatljivog nivoa. Ovo se može uraditi putem izrade akcionog plana za nadzor postizanja ciljeva i postavljajući efikasnih funkcija nadzora.

2.2.2 Menadžersko izveštavanje i odgovornost

Menadžment je primenio jedan niz unutrašnjih kontrola da bi obezbedio da finansijski sistemi funkcionišu kako treba. Važno je da oni uključuju odgovarajuće izveštavanje kod menadžmenta kako bi se omogućio efektivan i blagovremen odgovor prema identifikovanim operativnim problemima.

Pitanje 5 – Slabosti u menadžerskim kontrolama – Visoki prioritet

Nalaz Naš pregled menadžerskih kontrola koje su primenjene u ključnom finansijskom sistemu KUDK je istakao slabo finansijsko izveštavanje visokog menadžmenta o troškovima i prihodima kao i ne kompletirane analize pružanja usluga. Dobro ali ne uvek ovi izveštaju su bili potpuni i tačni za obaveze, račune potraživanja, imovinu i pravičnost. Ovo se desilo zbog toga što nasleđene evidencije knjigovodstva nisu aranžirane blagovremeno. Ispravke nisu urađene i nakon naših saveta u memorandumu revizije. Za više, identifikovane slabosti u budžetiranju, fakturisanju i isplata ili prikupljanja, pokazuju da menadžerske kontrole još uvek nisu dovoljno konsolidovane za sprečavanje ili eliminaciju eventualnih grešaka.

Takođe, ne primena preporuka prošle godine i oskudne aktivnosti u JUR, su pokazatelji da se kontrole još uvek ne primenjuju na efektivan način.

Rizik Kvalitet izveštavanja aktivnosti kod visokog menadžmenta je smanjio sposobnost menadžmenta za upravljanje aktivnosti KUDK na pro aktivan način kao i smanjilo efikasnost kontrola. Identifikovani nedostaci mogu rezultirati netačnim i nepotpunim izveštajima za korisnike.

Preporuka 5 Predsedavajući Odbora treba da osigura da je izvršen jedan pregled za utvrđivanje oblika finansijskog i operativnog izveštavanja kod visokog menadžmenta od kojeg se zahteva da upravlja efektivnim upravljanjem delatnosti i da osigura da je postavljeno odgovarajuće rešenje.

2.3 Sistem unutrašnje revizije

Jedinica Unutrašnje Revizije (JUR) deluje sa jednim članom osoblja – Unutrašnjim Revizorom. Za izvršenje efikasne revizije potreban je sveobuhvatni program rada koji reflektuje finansijske i ostale rizike KUDK i pruža dovoljnu sigurnost nad efikasnošću unutrašnje kontrole. Uticaj proizvoda Unutrašnje Revizije se treba suditi prema značaju koji menadžment pridaje adresiranju preporuka kao i od podrške i izazova koje pruža efikasan komitet revizije. Izveštaju JUR-a su uglavnom bili izveštaji nad analizom troškova i prihoda, nabavke, troškova goriva, infrastrukture koje nisu proizvele ikakav nalaz ili preporuku za menadžment. Mi smo skeptični nad pružanju kvalitetnih provera usluga JUR-a tokom ovog perioda.

Pitanje 6 - Nedostatci u funkcionisanju JUR-a - Visoki prioritet

Nalaz	<p>Postoji jedan određeni broj slabosti u vezi sa aktuelnim operacijama JUR:</p> <ul style="list-style-type: none">• JUR nije imao strateški plan i Statut ove jedinice prema pravnim zahtevima; i• Od osam (8) planiranih revizija, koje nisu imale određeni individualni vremenski rok, JUR je stigla da izvrši sedam (7) izveštaja tako što je dala samo jednu preporuku. Izveštaji nisu imali potreban oblik i strukturu, nedostaju: jasni ciljevi, polje delokrug revizije, rezultati revizije kao nalazi, zaključci i preporuke, i akcioni plan za primenu preporuka. Ovo zbog nedostatka adekvatnog treninga Revizora. Za što više pet (5) planirane revizije za specifična polja su zamenjene sa drugim pet (5). . <p>Ovi rezultati odražavaju nedostatak svesti Menadžmenta u poznavanju i maksimiziranju koristi unutrašnje revizije ili u zahtevanju sigurnosti za efektivno funkcionisanje unutrašnjih kontrola. To takođe pokazuje slab kvalitet planiranja unutrašnje revizije.</p>
Rizik	<p>Izveštaj unutrašnje revizije koji ne odražava postojeće rizike entiteta, utiče na ne identifikaciju i ne adresiranje slabosti u kontroli rezultirajući netačnim finansijskim izveštajima, u ne efikasnost i operativni gubitak.</p>
Preporuka 6	<p>Predsedavajući komiteta treba obezbediti da je postignuta maksimalna korist od aktivnosti unutrašnje revizije. Komisija Revizije treba obezbediti adekvatno funkcionisanje JUR-a, tako što će na kritički način pregledati planove unutrašnje revizije da bi potvrdili da se one osnivaju na rizik, pružaju bezbednost i kvalitativno izveštavanje za menadžment.</p>

3 Finansijsko Upravljanje i Kontrola

Uvod

Naš rad o Finansijskom Upravljanju i Kontroli (FUK) izvan oblasti Upravljanja koje su naglašene u drugom poglavlju, odražava detaljni rad koji je preduzet o sistemima prihoda i troškova u JP. Kao posledica toga mi razmatramo upravljanje budžetom, pitanja nabavke kao i ljudske resurse, imovinu i obaveza.

Zaključak o Finansijskom Upravljanju i Kontroli

Kontrole nad opštim upravljanjem KUDK imaju potrebu za ispravku. Iako prihodi prodaje njene delatnosti u 2016 godini su zabeležile porast za 15% u poređenju sa 2015 godinom, naša revizija je iznela na videlo nedostatke vezane sa usklađenošću sa zakonima. Ovo pokazuje potrebu za pojačanje kontrola na ovom polju. Postojeći postupci planiranja budžeta nisu bili adekvatni. Početni budžet za kapitalne investicije u poređenju sa onim završnim pokazuje pad za 50% i ovo je jedan pokazatelj nepotrebnog planiranja za ovu kategoriju.

Dalje, i troškovi za plate i dnevnice nisu upravljani kako treba. Procedure regrutacije za specificne poslove nisu bile u skladu sa Zakonom rada i nisu osigurali transparentnost zapošljenja, konkurencija i jednako tretiranje slučajem osnivanja radnog odnosa.

I upravljanje troškova za robe i usluge i kapitalne investicije imaju potrebu za poboljšanje. Ovo zbog toga jer je nedostajao izveštaj prijema robe, predhodno odobrenje zahteva za kupovinu, nedostajala je odluka za limitiranje troškova. Identifikovani nedostatci rizikuju da prijem polova ili opreme bude kvalitetan i van ugovorenih uslova.

Takođe, postojeće kontrole u menadžiranju kapitalnih imovina, računa potraživanja i obaveza nisu adekvatne. One su onemogućile tačno i potpuno registrovanje i izveštavanje ovih računa kao u unutrašnjim registrima tako i u GFI.

Ovi i ostali nedostatci predstavljeni u ovom izveštaju trebaju se uzeti u obzir od strane Upravnog Odbora kako bi poboljšalo finansijsko upravljanje i kontrolu u KUDK.

3.1 Planiranje i izvršenje budžeta

Mi smo razmotrili izvore budžetskih fondova za KUDK, , trošenje fondova prema ekonomskim kategorijama kao i prikupljene prihode. To je istaknuto na donjim tabelama:

Tabela 1. Planirane i izvršene ekonomske kategorije (u €)

Br.	Opis	Početno planiranje 2016	Pregledano planiranje 2016	Izvršenje 2016	Izvršenje 2015
1	Prihodi	1,795,234	1,858,645	1,851,415	1,520,617
2	Rashodi	(2,587,143)	(2,526,068)	(2,175,193) ⁵	(2,180,069)
3	Ne operativni prihodi	600,000	723,318		
4	Prihodi od granta		97,542		
5	Zarada/Gubitak (1-2)	(191,909)	153,437	(323,778)	(659,452)

KUDK nije stigla da realizuje ostale prihode od grantova ili donacija, uglavnom svoju aktivnost je pokrila od prihoda prodaje i subvencionisanja vlade na kraju godine. Realizovani prihodi u 2016 godini, u poređenju sa 2015 godinom, povećani su za 330,792€. Porast je uglavnom rezultat porasta prihoda iz prodaje njene delatnosti za 15% u poređenju sa 2015, zaalnije pogledaj poglavlje 3.4 Prihodi.

Dalje, ostali prihodi su bili od subvencionisanja Vlade Kosova od 200,000€, jedan jednokratni prihod od konfiskacije garancije izvršenja od 11,000€, prihodi odloženi od granta 79,721€, jedan prihod preko izvršitelja 783€ i jedan prihod od kazne disciplinske komisije u vrednosti od 792€.

Prihodi odloženi od grantova predstavljaju smanjenje dugoročnih obaveza za avance (ili prihodi odloženi od granta prema računovodstvu)

Tabela 2. trošenje fondova prema ekonomskim kategorijama- izvršenje naspram budžeta (u €)

Opis	Početni budžet	Završni budžet	2016 Izvršenje	2015 Izvršenje
Troškovi prema ekonomskim kategorijama:	2,587,143	2,526,068	2,359,563⁶	2,267,856
Plate i Dnevnice	664,382	660,332	601,366	585,074
Roba i Usluge uključujući Komunalije	1,033,790	794,765	701,847	755,143
Obezvredživanje	888,971	888,971	871,980	839,852
Kapitalne Investicije	0	182,000	184,370	87,787

⁵ Prihodi obuhvataju: prihodi delatnosti JP, Grantova i Kredita (ako ih ima)

⁵ Troškovi su predstavljeni prema Pregledu Prihoda, bez investivne aktivnosti

⁶ Obuhvatene su i investivne aktivnosti

Objašnjenja o promenama u budžetskim kategorijama su date u nastavku:

- Izdvojeni budžet za Kapitalne Investicije je uglavnom upućen za potrošnju za rezervne delove / investivno održavanje (146,000€), održavanje infrastrukture (90,000€) i postavljanje sistema kamera (5,000€). KUDK početnim budžetom nije izdvojila Investirajuću aktivnost od onog Operativnog, ovo je učinjeno tek pregledom budžeta datuma 28/07/2016. Nezavisno ovome pregledom budžeta su identifikovani investirajući glasovi prema početnom budžetu u vrednosti od 368,000€, i pregledom ovaj budžet je smanjen u 241,000€ tako što je skinuto nekoliko investicija (kao kupovina kamioneta od 100,000€ i kupovina automobila od 22,000€) i smanjeni nekoliko drugi položaji (digitalizacija vaga je preimenovano proverom kao postavljanje kamera zbog kojeg je pretrpela smanjenje budžeta od 10,000€ na 5,000€). Budžetne promene su bile posledica odluke suda za isplatu obaveze od ranije prema jednom snabdevaču. Takođe, odlukom datuma 29/11/2016, Upravni Odbor (UO) je preusmerio sredstva od kapitalne investicije od 59,000€ u operativne troškove. Preusmeravanje sredstava na kraju meseca novembar je pokazatelj za jedno nepotrebno planiranje ove kategorije koja koje je posledica nepostizanja ciljeva određenih početnim ciljevima;
- Budžet izdvojen za plate i dnevnice je bio u vrednosti od 664,382€ predviđajući isplatu za radno iskustvo. Proverom, KUDK je smanjila budžet za 660,332€ kao posledica ne isplaćivanja radnog iskustva. Budžetiranje plata je urađeno samo za osnovu plate obuhvatajući i užinu. Ostvarenje plata obuhvata osnovu plate, užinu, doprinos poslodavca, bonuse, stimulacije, ostali dodatci kao posao van radnog vremena i takođe ima višak budžeta zbog ne adekvatnog planiranja ove kategorije. Porast budžeta za plate i dnevnice u poređenju sa prethodnom godinom je kao posledica ne adekvatnog planiranja ove kategorije. Porast budžeta za plate i dnevnice u poređenju sa prethodnom godinom je kao posledica porasta užine, nekoliko novih položaja, porasta isplata za UO, radno iskustvo koje je iako planirano nije primenjeno tokom perioda;
- Odvojen budžeta za robe i usluge je usmeren za službena putovanja, popravke i održavanje, troškovi ulja i goriva, savetodavne usluge, administrativni troškovi i ostali troškovi vrednosti od 794,765€. Odlukom dana 31/10/2016 UO je uradio preusmerenje finansijskih sredstava od usluga savetodavstva i treninga u vrednosti od 9,000€, u položaju dnevnica, putovanja i reprezentacija. Međutim, suficit protiv budžeta je zbog njihovog neadekvatnog planiranja.
- Potraživanje novca samo od operativne aktivnosti prema Pregledu toka novca, je bilo u vrednosti od 1,990,346€ u poređenju sa prethodnom godinom od 1,680,630€ sa porastom od 311,675€.

Potraživanje novca od finansirajućih aktivnosti, KUDK je predstavio Subvencioniranje od vlade od 200,000€ u poređenju sa prethodnom godinom od 59,347€ sa porastom od 140,653€.

Pitanje 7 - Izvršenje Budžeta - Visoki Prioritet

- Nalaz** Početni budžet za kapitalne investicije u poređenju sa onim završnim pokazuje smanjujući trend za 50% i ovo je jedan pokazatelj nepotrebnog planiranja za ovu kategoriju, zbog suocavanja sa jednim sudskim slučajem tokom 2016 godine. Takođe, KUDK je imao niži budžet od izvršenja ili isplata za kapitalne investicije i to zbog ne adekvatnog planiranja.
- Rizik** Ne adekvatno planiranje budžeta i njegovo nisko izvršenje će rezultirati u ne ispunjavanju ciljeva organizacije i u finansiranju dugova aktuelne godine sa budžeta naredne godine.
- Preporuka 7** Predsedavajući Odbora treba da osigura da je budžetska performansa praćena na mesečnoj osnovi na sistematski način te da ovaj pregled identifikuje i adresira prepreka za izvršenja budžeta na planiranom nivou.

3.2 Prihodi

Prihodi u 2016 godine su bili u iznosu od 1,851,415€. Oni su vezani za prihode delatnosti u vrednosti od 1,559,119€ i ostali prihodi u vrednosti od 292,296€ prema pregledu prihoda.

Tabela 3. Planirani izvršeni prihodi u €:

Opis	Početni budžet 2016	Završni Budžet 2016	Izvršenje 2016	Izvršenje 2015
Prihodi	2,395,234	2,679,505	1,851,415	1,520,617
Prihodi od RKO	980,942	1,152,642	1,559,119 ⁷	1,350,236
Prihodi od privatnih klijenta	203,485	171,884		
Prihodi od životinjskog otpada	126,000	49,312		
Prihodi od sporazuma RKO	484,807	484,807		
Ne-operativni prihodi (ostali izvori)	600,000	723,318	12,575	170,381
Prihodi od odloženih grantova		97,542	79,721	
Prihodi od subvencija	0	0	200,000	-

Za 2016 godinu, prihodi izvršeni od delatnosti bili su u vrednosti od 1,559,119€, dok su u predhodnoj godini bili 1,350,236€, sa porastom u 2016 od 15%. KUDK tokom 2016 je postigla da ostvari prihode od 13.5% više od planiranja. Ovo samo za redovne prihode koje obuhvataju prihode

⁸ RKO – Regionalne Kompanije Otpada

⁷ U ovom iznosu su predstavljeni prihodi kategorije privatnih klijenta, RKO i životinjskih otpada.

od KRM, privatnih klijenata i od životinjskog otpada. U poređenju sa prethodnom godinom prihodi ostvareni od prodaje su povećani za 208,883€ pokazujući bolju performansu u realizaciji.

Preporuke

Mi nemamo preporuka u ovoj oblasti ili

3.2.1 Prihodi od delatnosti JP

Ostvarenje redovnih prihoda za 2016 bilo je u vrednosti od 1,559,119€. Oni su vezani za prihode od KRM, privatne klijente i prihode od životinjskih otpada.

Pitanje 8 – Nedostatci usklađivanja sa zakonom – Visoki Prioritet

Nalaz

Tokom testiranja ove kategorije identifikovali smo sledeće nedostatke:

- KUDK nije stigla da obezbedi licenciranje Sanitarnih Deponija, u skladu sa zahtevima Zakona za Otpade br. 04/L-60 (član 16 tačka 1). Uprkos truda za njegovo obezbeđenje još od 2012 godine, KUDK deluje bez produžene licence, zbog ne odazivanja nadležnog organa;
- KUDK nije stigla da odredi tarifu za prikupljanje otpada prema zahtevima Zakona o Otpadu br. 04/L-60, fakturisanje se vrši prema jednoj tarifi nasleđenoj od ZRRUM od 2012 u vrednosti od 5.31€/ton za prikupljanje otpada. Uprkos pokušajima i zahtevima koje je KUDK uradila MER, kao nadležna institucija za određenje tarife prema zakonodavcu, fakturisanje prihoda nastavlja istom osnovom tako što se dodaje i PDV od 8%; i
- Pojava potrebe za deponiranje životinjskih otpada, otpada od stakla i nekoliko uništenja carine, nije imala određenik tarifu ranije ili licenciranje za prikupljanje ovog otpada. Za ovo UO je postavio tarifu od 70€/ton, do j je ovu tarigu dana 26/01/2016 smanjio na 50€/ton. Ali za istu aktivnost, KUDK se treba licencirati i odrediti tarife prema Zakonu za Otpade br.04/L-60. Takođe, i tarifa za otpade zemljišta je određena od same kompanije. .

Rizik

Identifikovani nedostatci reflektuju nepoštovanje pravila na snazi i nepotrebno upravljanje deponiranja otpada naročito kod otpada koji zahtevaju poništenje. .

Preporuka 8

Predsedavajući Odbora treba preduzeti dodatne korake ciljem obezbeđenja licence i određenja tarifa od nadležnih organa.

Pitanje 9 – Nedostatci u fakturisanju prihoda – Srednji prioritet

- Nalaz** Uprkos postavljenim kontrolama, KUDK je imala slabosti u fakturisanju i prikupljanju sledećih prihoda:
- Nalog zaduženja br.2322 je fakturisano dva puta za istu količinu razlicitim tarifama. U jednom slučaju je fakturisano sa 5.31€/ton, dok u drugom slučaju je fakturisano sa 70€/ton, za ovo pitanje nakon saveta revizora KUDK je obavestila klijenta i primenila popravne mere; i
 - U jednom slučaju vrasta otpada sa nalogom zaduženja (sa br. 029916) nije evidentiran kao što treba. Evidentiranje kao životinjski otpad cenom od 70€/ton trebalo bi biti 5.31€/ ton koja predhodi raccunu. Do ovoga je došlo zbog ne adekvatnih unutrašnjih kontrola. .
- Rizik** Identifikovani nedostatci su reflektirali slabim kontrolama upravljanja prihoda. Prihodi mogu biti subjekat manipulacije prevare ili greške.
- Preporuka 9** Predsedavajući Odbora treba obezbediti da je odgovarajući sistem popisa stavljen u funkciji za podršku prikupljanja i upravljanja prihoda. Ovo treba da reflektuje složenost sistema prihoda kojim Kompanija deluje. Takođe, da obezbedi da je preduzeta provera za nalaze revizije na nivou slučaja gde postupci nisu primenjeni na efikasan način kako bi se odredilo zbog čega je došlo do neuspeha i zbog čega nije primenjen odgovarajući nadzor.

3.2.2 Prihodi sa ostalih izvora (grantovi vlade, krediti, itd.)

U računovodstvu i nacrt GFI prihodi iz odloženih grantova⁸ su predstavljeni u vrednosti od 86,768€. Ovaj račun je bio precenjen i predložili smo da se promeni u 79,721€. KUDK je preduzela mere za poboljšanje i uccinila potrebne promene.

Takođe KUDK dana 29/12/2016 je dobila subvenciju od Kosovske Vlade u vrednosti od 200,000€, bez uslova razlogom za subvencioniranje. Subvencija dobijena dana 29/12/2016 je potrošena skoro u potpunosti (do 30/12/2016) uglavnom za podmirenje obaveza prema snabdevačima i Porezke Uprave Kosova.

Preporuke

Mi nemamo preporuka u ovoj oblasti ili

3.2.3 Plate i dnevnice

Plate i Dnevnice se isplaćuju putem bankarskog računa JP i izračunavaju se preko kompjuterskog programa računovodstva KUDK. Ključne kontrole koje potvrđuju tačnost i celovitost isplate plata se obezbeđuju od sistema unutrašnjih kontrola, izveštavajući za jedinice, pohađanje, redovni radno vreme, nedostaci, užine ili posao van redovne norme. Uprava sastavlja jedan opšti izveštaj plate koji se odnosi na izveštaj jedinica i isti se šalje finansijama. Ali, nisu uvek ove kontrole funkcionisale onako kako treba.

Pitanje 10 - Nedostaci u upravljanju platama - Visoki Prioritet

Nalaz Nasuprot postavljenim kontrolama KUDK je imala sledeće nedostatke u kategoriji plata:

- Od januara 2015 godine plate su povećane za 5%, porast koji je praćen odobrenjem biznis plana za 2015 godinu. I tokom 2016 godine plate su povećane za 2 pozicije, za upravnika nabavke i direktora administracije. Ali, UO nije objavio izjavu nakon porasta, i ovo je u suprotnosti sa zahtevima Zakona br.03/L-87 za Javna Preduzeća gde obavezuje Komisiju Revizije da pripremi i objavi izjavu za nadoknadu direktora i službenika javnog preduzeća. Promena člana 4 (aneks 1 - tabela kategorizacije nivelizacije plata) uredbe br. 02/2014 za plate i ostale nadoknade KUDK je učinjeno na kraju Jula od strane UO nakon pregleda budžeta. Porast nije reflektovao na ugovore službenika, plata prema

⁸ Odloženi prihodi su vezani za primljene grantove za sredstva iz prošlih godina, gde se prvo sredstvo preko granta predstavlja odvojeno od iznosa uzetog granta, koji se predstavlja kao jedan odloženi prihod u pasivi balansa. Uzeta sredstva se amortizuju i terete kao trošak, dok odloženi prihodi prelaze na budućnost tokom korisnog života uzetog sredstva.

ugovoru stoji bez porasta do kraja godine nakon završetka posredne revizije;

- Od januara 2016 godine, KUDK je povećala i vrednost užine od 2.5€ na 3€ bez ikakve predhodne odluke, samo predviđajući porast u biznis planu bez naglašavanja detalja za ovu porast. Službenici kompanije u prošlosti su dobili užine za 50€ mesečno, dok odlukom UO (24/02/2015) užina je promenjena na 25€ po radnom danu i počela je primenjivati se od januara 2015. Dok porast iznosa užine za 0.5€ dnevno za 2016 nije imao dokaz ili odluku za odobrenje od strane UO do kraja godine. Takođe, porast nije podržan jasnom zakonskom osnovom (kolektivan ugovor koji je primenljiv za ovaj trošak); i
- U 8 (osam) slučajeva za zapošljene ugovorima za specifične poslove, KUDK nije ravnio ikakav postupak regrutiranja. Zakon rada 03 L/212 član 8 obavezuje poslodavca za objavu javnog konkursa koliko god puta zaposli nekog i osnuje radni odnos. Isti, prema zakonu rada 03L/212 (član 10 tačka 8) ne poseduju pravo za nadoknadu užine određene kolektivnim ugovorom. KUDK je primenila isplatu užine po 3€ za svaki radni dan i u ovim slučajevima. Za više, ugovori su sklopljeni za stalna radna mesta (kao službenik nabavke, službenik IT, prihoda, operater itd.) a ne za neki specifičan posao koji se nemože planirati, do ovoga je došlo zbog toga što je nekoliko službenika napustilo posao sa obrazloženjem uslova i prirode kojom deluje kompanija.

Rizik

Identifikovani nedostaci rezultiraju finansijskim gubitkom za KUDK i ne adekvatno upravljanje ljudskih resursa. Ne primena procedura regrutacije predviđene zakonom rada ne pruža transparentnost zapošljavanja, konkurencije i jednakog tretiranja. Nedostatak odluka i odobrenja na vreme od strane UO rizikuje porast troškova i ne realizaciju ciljeva. Ovakve isplate rezultiraju nepredviđenim troškovima za plate i dnevnice.

Preporuka 10

Predsedavajući Odbora treba da razmotri razloge koji su uticali na neuspeh kontrole i ponavljanje grešaka tokom upravljanja osobljem. Da od Izvršnog Direktora traži da pojača kontrole vezane za menadžiranje ljudskih resursa i da obezbedi blagovremeno tretiranje svih potreba i izazova koji su se pojavili. .

Pitanje 11 - Nedostaci u obradi plata i užina – Srednji Prioritet

Nalaz Sanitarne deponije (SD) drže dnevnik rada i pripremaju izveštaje za radni čas individualno za svakog radnika. Ovi izveštaji obuhvataju podatke kao spisak zapošljenih i radno vreme, dnevni izveštaj za količinu tonaže otpada, dnevni izveštaj derivata, za angažovanu tešku mašineriju, za defekte mosto-prijemnika, opomena i predloga, izveštaj poseta i izveštaj investicija. Tokom revizije ovih izveštaja za novembar kod SD Prizren/Landovica primetili smo sledeće nedostatke:

- 23/11/2016 nije evidentiran ni ulaz ni izlaz zapošljenih, dok 30/11/2016 je evidentiran samo ulaz ali ne i izlaz, ovo ne pruža sigurnost nad prevaziđenja norme rada osnovane na ugovoru i proračunanja užine koji KUDK primenjuje za radni dan;
- U jednom slučaju zapošljeni je radio više od određene norme u ugovoru i KUDK mu nije isplatila prekomerni rad. Prema usmenoj izjavi zapošljeni se nadoknađuju slobodnim danima, ali nedostaje jasna evidencija ili proračunanje za slobodne dane koji im pripadaju ili kako da se u ovim slučajevima proračuna uzina;
- U dva druga slučajeve, nisu popunjeni efektivni časovi prema ugovoru, ali je plata bila potpuna i nedostajale su dopunske beleške / dokazi u dnevniku za opravdanje ovog stanja.
- U jednom slučaju, izveštavanje radnog vremena za zapošljene (13 radnih dana) se ne poklapa sa dnevnikom rada (koji je evidentirao 14 radnih dana). Za više, ima grešaka u izveštavanju datuma koje su različite u ova dva dokumenta iako bi trebalo da budu iste. Izveštaj o radnom vremenu nije bio potpisan od nadležnog Sanitarne Deponije; i
- Prema službenicima, izveštavanje je urađeno pre kraja meseca i ovo je prouzrokovalo ne potpun obračun užine u oba slučaja, koji se prenose da bi se isplatile narednih meseca.

Rizik Identifikovani nedostaci ne daju sigurnost nad postavljanjem adekvatnih kontrola u oblasti plate i ovo može rezultirati netačnošću u isplati i predstavljanju plata.

Preporuka 11 Predsedavajući Odbora treba da osigura da su postavljene unutrašnje kontrole i da nadzire sistem izveštavanja ciljem tačne i potpune isplate i predstave plate i dnevnice.

3.2.4 Robe i usluge, kao i komunalije

Završni budžet za subvencije i transfere u 2016 godini je bio 794,765€ Fakturirani troškovi perioda su predstavljeni u pregledu prihoda u vrednosti od 701,876€. Oni su vezani za službena putovanja, popravke i održavanje, trošak ulja i goriva, savetodavne usluge, administrativni troškovi, troškovi predhodnih perioda, troškovi kamate, rekreacije, snabdevanje kancelarije, kirija, komunalije, troak telefona i ostali troškovi.

Pitanje 12 - Nedostaci u fakturisanju i isplate za robe i usluge - Srednji Prioritet

Nalaz Uprkos postavljanju kontrolnog sistema za fakturisanje i isplate za robe i usluge, KUDK je imala sledeće nedostatke:

- U četiri slučajeve, u vrednosti od 366€, potrošnja sitnog novca nije imala predhodno odobrenje zahteva za potrošnju od strane nadležnog službenika;
- Slučajem 8.Marta odlukom UD nagrađeni su službenici KUDK sa po 70€. Odluka ne specifikuje tačan broj službenika i isplata je izvršena iz sitnog novca.
- U četiri slučajeve KUDK je zakupila automobil bez predhodnog ugovora ili sporazuma, vrednost usluge je bila 469€, i to zbog nedostatka službenih vozila i putovanja u inostranstvo. Stoviše, izveštaja rada je podržan u verbalnim podacima bez predhodnog dokaza, ugovora, sporazuma ili finansijske ponude;
- Objava u novinama, za jedan konkurs u vrednosti od 80€ je bila bez ikakvog predhodnog sporazuma ili odluke menadžmenta; i
- KUDK nema određeni limit za isplatu fiksnih telefona ili politike koja reguliše ovu oblast. Trošak fakturisan samo za jedan fiksni broj, bio je u vrednosti od 130€ ukupnih troškova za mesec oktobar/2015 i isplaćen je u 2016-oj. Štoviše ovaj račun stoji prošlogodišnjim dugovima od 192€.

Rreziku Predhodno ne odobrenje zahteva za kupovinu, nedostaci u određenju broja dobitnika, nedostatak sporazuma, nedostatak politika za limitiranje troškova reflektuju u slabe kontrole i rizikuju da se urade neredovni troškovi i prijemi robe ili usluge.

Preporuka 12 Predsedavajući odbora treba obezbediti jače kontrole nad iniciranjem, prijemom, nadzorom ili isplatom od ove kategorije. Ciljem što adekvatnijeg nadzora ovih troškova trebaju se izvesti naknadna pravila kako bi se postavile kontrole nad potrošnjom javnog novca za ovu kategoriju.

3.2.5 Kapitalne Investicije

Završni budžet za kapitalne investicije je bio 182€ dok je realizacija tokom 2016 bila 184,370€. Kapitalni troškovi su vezani za kupovinu jednog kamiona, investicija u SD kao jame, ventilacioni cevi, gasifikacija, računari, printer popravke itd.

Pitanje 13 - Nedostaci u ugovorenim uslugama -Srednji Prioritet

Nalaz	Identifikovani nedostaci u ovoj kategoriji su sledeći: <ul style="list-style-type: none">• U jednom slučaju, kompjuter napajanja (Lap-top) od 820 € nije donesena u skladu sa ugovorom. Prema Komisiji, 500GB računala hard disk je primila iako KUDK je ugovorena dva 750GB specifikacije, jer dobavljač nije isporučiti robu prema ugovoru u trenutku isporuke; i• U slučajevima Primol snabdevanja u iznosu od € 407, filtera za mašine u vrijednosti 1.150 €, ponude i rad za kamion Iveco na 1.343 €, i smanjenje performansi, dezinfekcija i dezinfekciju u iznosu od 41.466 € nije bio spreman odnos prihvatanja zaliha ili usluga, već postoji samo izvještaj o radu projekta menadžera. Menadžer projekta priprema izvještaj o radu na osnovu komisije Smješten na terenu. Dakle, projekt menadžer direktno ne prati izvršenje ugovora samo radi mekane priprema izvještaje.
Rizik	Identifikovani nedostaci rizikuju da prijem poslova ili opreme bude ne kvalitetan i van ugovorenih uslova.
Preporuka 13	Predsedavajući odbora treba obezbediti da su postavljene adekvatne kontrole i ispoštovane su ugovorene obaveze, za cene i kvalitet prijema ugovorenih roba.

3.3 Imovina

3.3.1 Kapitalna i ne kapitalna imovina

KMDK ima fiksnu imovinu grupisanu u tri kategorije: sanitarne deponije kao prvu kategoriju, opreme i automobila u drugoj kategoriji, a treća kategorija buldožeri, kamioni, rezervne dijelove itd

Norma amortizacije i kategorizacija ovih sredstava je nasleđen iz prošlosti, au nekim slučajevima nije u skladu sa PAK politika. KMDK nema pisanu politiku o kategorizaciji i obezvređivanju imovine.. Neto vrijednost van opticajnih imovina u vlasništvu KMDK dana 31.12.2016 je bila € 2.472.492.

Struktura i promene kod ove imovine date su u dole navedenoj tabeli:

Tabela br. 4 Imovina prema kategorijama i iznosima u €

Opis	Zemljišta	Zgrade	Oprema i mašine	Ukupno
Istorijska vrednost (Kupovna cena)	10,030,337	103,351	2,353,440	12,487,128
Akumulisana amortizacija	(7,280,912)	(77,868)	(1,968,246)	(9,327,026)
Kupovine tokom 2016	30,573	130,141	23,656	184,370
Re-Evaluacija imovine	0	0	0	0
Godišnja amortizacija	(732,855)	(24,125)	(115,000)	(871,980)
Neto vrednost u knjigama 31/12/2016	2,047,143	131,499	293,850	2,472,492

Pitanje 14 - Nedostaci u upravljanju imovine -Visoki Prioritet

Nalaz Zbog evidencija iz prošlosti, KMDK je imao nedostatke u evidenciji i predstavi ovih troškova:

- U prvu kategoriju imovine, KMDK je evidentirao "Procena Deponije Priština" kupovinu u 2008. godini, dok primjenom amortizacije iz 2006. U istoj kategoriji "Ulaganje u deponiji u Prizrenu" identifikovan kao kupovina u 2011. KMDK primjenjuje amortizacije iz 2010. godine. "Popravka infrastrukture Prištini, montaža šipova u Gnjilanu" i "Investicije u Prizrenu" identifikovani su odvojeno bez datuma kupovine primjene amortizacije 2010-2012 i imao drugačiji raspon život u odnosu na SD;

- U drugoj kategoriji, uređaj sa "IPKO" opis u iznosu od 195 € je evidentirano kao uređaj i imao je devalvacija iz 2009. godine, iako je zapravo trošak. Neki imovine u ovoj kategoriji nije imao datum kupovine i neki drugi nemaju opis uređaja (događaj iz 2010/2011). Osim toga, "kupovina automobila" od 30,175 € u 2006. godini imao je preostala vrijednost u 2014. godini od 2.351 €, nije oslabio na zahtjev, podcjenjujući trošak amortizacije za isti iznos u toj godini. U "Mitsubishi" automobil nema rok rekord u ovaj registar. Neki opremu koja je oslabio tokom godina i nije imao ostatak vrednosti pogrešno primjenjuje na amortizaciju od naplate troškova amortizacije 2.015 € više za 2016. godinu;
- U trećoj kategoriji, KMDK je u pet slučajeva zabilježila tokom 2012 "investicija za buldožere i Iveco Uroševac" u iznosu od € 14.385 i opremu i da su amortizovana iako su bili rashodi, zbog pogrešne podatke iz prošlosti; i
- Isto tako, u skladu sa standardima zahteva se ponovna procena imovina, ali KMDK nije uradila ponovnu procenu imovina zbog nedostatka stručnjaka u ovoj oblasti.

Rizik Identifikovani nedostaci reflektuju ne tačnu i nepotpunu predstavu troškova obezvređenja i stvarnog stanja imovine.

Preporuka 14 Predsedavajući odbora treba primeniti detaljan plan kontrola tako što će obezbediti dodatne mehanizme za evidenciju i eliminaciju ovih grešaka ciljem tačne i potpune predstave GFI.

3.3.2 Tretiranje gotovog novca (i ekvivalenata gotovog novca, ukoliko je to primenjivo)

Novac i novčani ekvivalenti uključuju gotovinu salda na bankovnim računima i kase. KMDK, na početku 2016. godine, u skladu sa VF, predstavio novac u iznosu od 14.931 €, a na kraju godine taj iznos bio € 55,065. Prema potvrdi banke i komisija zatvaranje gotovinom, ova situacija ne odgovara, jer je 700 € povučena na 2016/12/30 kao gotovina dopunu ne pojavljuje u izvještaju bankarstva odliva gotovine u ovom mjesecu, ali to se odrazilo samo u siječnju 2017. godine.

Potraživanje novca samo iz poslovnih aktivnosti u izjavi novčani tok se u iznosu od 1.990.346 €, u odnosu na prethodnu godinu od 1.680.630 €, prikupljanja gotovine bio je veći od € 309.716. Rashodi novca samo za operativne aktivnosti je € 1.965.842.

Potraživanja novca iz finansijskih aktivnosti, KMDK je predstavio vladine subvencije od 200.000 €, u odnosu na prethodnu godinu od 59,347 € ta vrijednost je porasla za 140.653 €. Odliv gotovine za aktivnosti investiranja je u iznosu od 184.370 €.

Preporuke

Mi nemamo preporuka u ovoj oblasti.

3.3.3 Potraživanja

KMDK potraživanja iznose imovine da kupci duguju za preduzeće za usluge koje su koristi od preduzeća, ostala potraživanja protiv PDV-a na kupovinu i "sumnjivi računi potraživanja".

Pitanje 15 - Nedostaci u upravljanju računa potraživanja - Visoki Prioritet

Nalaz KUDK nije uspeo menadžirati ovaj račun kao što je potrebno, identifikovani nedostaci su predstavljeni dole:

- Od naših 14 zahteva za slanje pisma potvrde na račun potraživanja, 3 nisu poslani zbog nedostatka zastarjelih kontakata i dugove. Mi smo dobili samo dva potvrde au jednom slučaju potcjenjivati razlika u računovodstvu je € 1,913, koji je prilagođen nakon našu preporuku, a na drugu klijentu potcjenjivati razlika je bila 14,549 € koja je i dalje potcijeniti ovaj račun. To je zato što je kompanija naslijedila nepravilnog računovodstva iz prethodnih godina i odsustvo pomirenja / usklađivanje ovih računa s kupcima kao mjera kontrole;
- Potraživanja tržišta u iznosu od 24,448 € iz "privatnih kupaca" se ne može utvrditi kome pripadaju, jer su naslijedila računa i upisuju se u knjigovodstvu kao nepoznate kupce. Osim toga, dva računa imala negativnu vrijednost od 211 € što je smanjilo ovu kategoriju, a to je zbog nepravilne računovodstvenih evidencija; i
- KMDK je predstavio u GFI i druga potraživanja od "države i institucije" u vrednosti od 5,248€ koja je prema računovodstvu vezana sa PDV u kupovini i avanse zapošljenih. Verifikovali smo kreditiranje PDV prema deklaraciji meseca decembar 2016 godine vrednsoti od 5,056€ koja se ne poklapa sa predstavljenom vrednošću u GFI i u nedostatku analiticckog registra, nismo u stanju da potvrdimo ispravnost ovog raccuna. Vrednost ovog raccuna prema računovodstvu zajedno sa rezervama od 25,810€ je smanjena za neredovna registrovanja u raccunovodstvu.

Rizik Beleške računovodstva ne daju tačan pregled potraživanja, što je rezultiralo u nestabilnim razmišljanje o potrebi finansijskog izvještavanja.

Preporuka 15 Predsedavajući Odbora treba biti siguran da je urađeno usklađenje beleški računovodstva računa potraživanja sa ciljem tačne prijave i predstave u skladu sa standardima finansijskog izveštavanja. Takođe, da ceni izvlačenje jedne politike računovodstva na osnovi standarda i pravila na snazi za naknade i loše dugove.

3.4 Kapital i Obaveze

3.4.1 Kapital

Kapital je u datumu bilansa stanja finansijskih izveštaja prikazan prema sledećoj strukturi:

Opis	Dana 31/12/2016	Dana 31/12/2015
KAPITAL	4,482,406	4,799,955
Osnovni kapital	25,000	25,000
Rezervni kapitali	11,116,909	11,116,909
Preneti dobiti/gubici	(6,341,954)	(5,682,502)
Dobici/Gubici u aktuelnoj godini	(323,778)	(659,459)
Rezerva evaluacije	6,229	0

KMDK je do sada poslovala s gubitkom od svog osnivanja, kao rezultat niskih tarifa i visokih troškova usluga koje se ne mogu obnoviti iz ostvarenih prihoda. Gubitak je zbog visoke amortizacije vrijednosti imovine u vlasništvu KUDK. Međutim, bez obzira na tu činjenicu KMDK kao javna tvrtka osnovana od strane Vlade čeka svoju podršku, sa velikim i subvencija. Osim toga, rad ove kompanije je neophodna za upravljanje, razvoj i kontrolu sektora otpada.

Nedostaci u izveštavanju ekviteta u GFI i u računovodstvu su predstavljeni kod poglavlja Mišljenja Revizije.

3.4.2 Tretiranje dugova

Izveštaj neizmirenih obaveza prema snabdevačima i državi na kraju 2016. godine bio je 690.750€. Ove obaveze se prenose za isplatu u 2017. Međutim, to odražava samo dio budžetskih teškoća s kojima se susreću KUDK i ispituje detaljnije u pod poglavlju 3.3.

Kratkoročne obaveze prikazane u FSB su: obaveze prema dobavljačima u iznosu od 421.402€, poreskih obaveza i doprinosa u iznosu od 267.432€ i obaveze prema zaposlenima i ostale obaveze u iznosu od 1.916€. U odnosu na prethodnu godinu, 1.176.660€ ima silazni trend prema dobavljačima od 41%.

Ostale obaveze prikazane u FSP također se odnose na dugoročne depoziti (donacije) u iznosu od 158.582 €.

U odnosu na dugoročne obaveze 2015. godine od 408.785 €, postoji trend smanjenja od 61% zbog pogrešno podneo registracijama iz prethodnih godina da je vrijednost prethodne obaveze godine nisu nosili ispravno.

Pitanje 16 - Nedostaci u upravljanju obaveza -Visoki Prioritet**Nalaz**

Tokom testiranja ove kategorije primetili smo sledeće nedostatke:

- U slučaju Sporazuma o isplati duga pod presudom br. 3332/2009 početnog obaveza je bila € 184.755, dok je vrijednost od € 57,214 (odgovornost iz 2008. godine), KUDK nije prijavio kao obavezu zbog neblagovremeno identifikaciju obaveze. Za istu situaciju, KUDK je napravio neke korekcije u računovodstvu povećanjem obaveza prema društvu, ali ove promjene nisu bile u skladu sa standardima i nije dao fer odraz. KUDK platio 5 rata izvođaču, obaveza za 2007/2008/2009 u iznosu od 214.371 € dodajući troškove izvršenja u iznosu od 4.657 € do sudske troškove 1.222 € i 50 € za finansijske ekspertize i kamate u iznosu od 87.210 € kao ukupna vrijednost duga 307.513 €. KUDK zbog kašnjenja bio dužan iz svog budžeta platiti € 93.139 više nego pravi naplate / obaveze. Ovo je bio pregled poslovnog plana i odstupanja od nekih ciljeva postavljenih u prvobitnom planu.
- Od 21 naših zahtjeva, pismo potvrde za platiti račun je poslana, samo 13 su poslani, četiri od njih nije poslala na sve i za tri nemamo razloga za KUDK zašto oni nisu poslani. Primili smo pet pismo potvrde, od kojih su dvije poslao cirkulaciju ove godine ne o konačnom statusu, jedan je u skladu sa računovodstvenim evidencijama i dvije potvrde primio je rezultat dobavljača u greške, jedan je precjenjivanje 2.000 €, a drugi je potcjenjivanje -2,000 €. Osim toga, u četiri slučaja, kao što račune plaća, negativne vrijednosti od -17.913 € su nastali zbog nepravilnog registracija ili plaćanje dobavljačima. Neki računi su identifikovani kao "privremeni" račune ili račune sa "nepoznat" etiketu zbog nepravilne registracije iz prošlosti.
- U jednom slučaju, KUDK platio PAK 1.372€ kao trošak kamata i kazna zbog kasnog proglašenja penzijskih doprinosa januara 2015. (deklarisane obaveza za ovaj period je samo 4.234 € dodajući 1.372€ do kamate i kazne). Isplata 5.607 € je napravljen na 2016/03/03, kasni više od godinu dana zbog finansijskih poteškoća.
- Od 2016/07/21 KUDK ima sporazum sa PAK za isplatu duga u iznosu od 364.494 € do 2019/07/20, pod uslovom da se plaćanje prije nego je taj sporazum 20.000 €, a druga plaćanja u 36 rata od 10.125 €. Osnovni porez za ovaj sporazum je € 237.711 € 70.221 i rashodi od kamata € 76,562. Sporazum je zaključen za neplaćene obaveze iz prošlosti, nismo bili u mogućnosti da se utvrdi tačan zapisnik čini ovih obaveza, jer mi nismo dobili potvrdu ili konačnog statusa iz PAK. Ove obaveze u finalu GFI predstavljeni su u iznosu od 267.432 €.

- Dugoročne obaveze za odložene prihode od donacija su predstavljeni na 158.583 € u GFI, ali iznos koji se prenosi iz prethodne godine od 408.785 € je netačan, jer u bilansu uspeha kompanija je prepoznala prihode odloženih grantova od 79.721 €, a ne 250.203 €, kao što je smanjen i predstavljen u GFI. Ovo je bio posljedica nije pravovremeno evidentiranje tih promjena u računovodstvenim od najranijih godina.

Rizik Idnetifikovani nedostaci onemogućuju tačnu i potpunu predstavu obaveza u GFI. Takođe, nedostatak harmonizacije između računovodstva i snabdevača omogućuje i neredovne isplate.

Preporuka 16 Predsedavajući Odbora treba obezbediti da su preduzete potrebne mere za tačnu spoznaju obaveza prema standardu računovodstva, za spoznaju provizija za slučajeve kada se kompanija obavezuje ta transferiše ekonomske zarade kao tok transakcija ili slučajeva iz prošlosti. Ciljem evidentiranja grešaka, da se urade usklađenja računovodstva sa snabdevačima tretirajući ispravnost i potpunost ovih računa.

3.4.3 Tretiranje kontigentnih obaveza

Prema standardima kontigentne obaveze su definirane kao obavezu koja je rezultat prošlih događaja i monetarnu vrijednost obaveze ne može se mjeriti s dovoljnom pouzdanošću. Oni imaju veze sa parnicama / tužbe koje KUDK je otkrila u GFI.

Preporuke

Mi nemamo preporuka u ovoj oblasti

Dodatak I: Pristup i metodologija revizije

Odgovornost Revizora i onih koji su odgovorni za upravljanje su detaljno prikazani u Mišljenju koje je utvrđeno u poglavlju 1.2 ovog izveštaja.

Dok je ključni rezultat našeg rada mišljenje revizije, ovaj izveštaj odražava celovitost našeg rada sa posebnim fokusom i na Pitanja Upravljanja uključujući i Finansijsko Upravljanje i Kontrolu. Ovo poslednje se zasniva u našem širem programu revizije usklađenosti koja se zasniva na riziku.

Opšti sažetak ima za cilj da prikaže glavne nalaze revizije i ključne akcije za koje se Predsedavajući Odbora treba osigurati da su preduzete zarad adresiranja identifikovanih slabosti upravljanja/kontrole.

Detaljni izveštaj pruža opširniji sažetak nalaza naše revizije sa posebnim naglaskom na utvrđivanje razloga nalaza revizije i za pružanje odgovarajućih preporuka za njihovo adresiranje. Da bi bio potpuniji, mi smo uključili pitanja koja su identifikovana tokom pred-revizije tamo gde je to bilo relevantno. Naši nalazi su definisani kao:

Visokog prioriteta – Pitanja koja se ukoliko ne adresiraju mogu rezultirati materijalnim slabostima u unutrašnjoj kontroli, i gde će preduzeta akcija pružiti mogućnost za poboljšanje efikasnosti i efektivnosti unutrašnjih kontrola; i

Srednjeg prioriteta - Pitanja koja mogu i ne rezultirati materijalnim slabostima, ali gde će preduzeta akcija takođe pružiti mogućnost za poboljšanje efikasnosti i efektivnosti unutrašnjih kontrola.

Nalazi koji se smatraju niskog prioriteta i posebno su izveštavani finansijskom osoblju.

Naše procedure su uključile pregled unutrašnjih kontrola, sistema računovodstva i supstancijalne testove kao i pridružene aranžmane upravljanja, samo do one mere do koje se smatraju potrebnim za efikasno izvršenje revizije. Nalazi revizije se ne trebaju smatrati kao da predstavljaju jednu sveobuhvatan prikaz svih slabosti koje mogu postojati, ili svih poboljšanja koje mogu da se izvrše na sistemima i procedurama koje su funkcionisale.

Dodatak II: Objašnjenja različitih vrsta mišljenja revizije primenjenih od strane NKR

(odlomak od MSVIR 200)

Oblik mišljenja

147. Revizor treba da izrazi **jedno ne-modifikovano mišljenje revizije ukoliko** se zaključi da su finansijski izveštaji pripremljeni, sa svih materijalnih gledišta u skladu sa važećim finansijskim okvirom.

Ukoliko revizor zaključi da, na osnovu prikupljenih dokaza revizije, finansijski izveštaji kao celina nisu bez materijalnih grešaka, ili nije u mogućnosti da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije da bi zaključio da su finansijski izveštaji kao celina bez materijalnih grešaka, revizor treba da izmeni mišljenje revizije na izveštaju revizora u skladu sa odeljkom "Određivanje vrste modifikacije mišljenja revizora".

148. Ukoliko finansijski izveštaji pripremljeni u skladu sa zahtevima okvira prikazivanja, ne postignu pravično prikazivanje, revizor treba da razmotri pitanje sa menadžmentom, i na osnovu zahteva primenljivog okvira finansijskog izveštavanja i načina na koji je to pitanje rešeno, da odredi da li je neophodno da se izmeni mišljenje revizije.

Modifikacije mišljenja revizije na revizorskom izveštaju

151. Revizor treba da modifikuje mišljenje revizije na revizorskom izveštaju ukoliko se zaključi da, na osnovu prikupljenih dokaza revizije, finansijski izveštaji kao celina nisu bez materijalnih grešaka, ili nije u mogućnosti da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije da bi zaključio da su finansijski izveštaji kao celina bez materijalno pogrešnih prikazivanja. Revizori mogu dati tri vrste modifikovanih mišljenja revizije: kvalifikovano mišljenje, protivno mišljenje i odricanje od mišljenja.

Određivanje vrste modifikacije koje se čini revizorskom mišljenju

152. Odluka o tome koja vrsta modifikovanog mišljenja je prikladna, zavisi od:

- prirode pitanja koje je dovelo do modifikacije – što podrazumeva, da li su finansijski izveštaji sadrže materijalno pogrešna prikazivanja ili, u slučaju da je bilo nemoguće prikupiti dovoljno odgovarajućih dokaza revizije, mogu sadržati materijalno pogrešna prikazivanja; i
- sud revizora o rasprostranjenosti uticaja ili mogućih uticaja pitanja na finansijskim izveštajima.

153. Revizor treba da izrazi **kvalifikovano mišljenje ukoliko**: (1) nakon dobijanja dovoljno odgovarajućih i prikladnih dokaza revizije, revizor zaključuje da netačne tvrdnje, pojedinačno ili zajednički, su materijalne, ali nisu rasprostranjene, na finansijskim izveštajima; ili (2) revizor nije bio u stanju da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije na osnovu kojih može da podrži jedno mišljenje revizije, ali zaključuje da uticaj na finansijskim izveštajima bilo kojih neotkrivenih netačnih tvrdnji mogu biti materijalne ali ne i rasprostranjene.

154. Revizor treba da izrazi **protivno mišljenje ukoliko**, nakon dobijanja dovoljno odgovarajućih dokaza revizije, revizor zaključuje da netačne tvrdnje, pojedinačno ili zajednički, su materijalne i rasprostranjene na finansijskim izveštajima.

155. Revizor treba da izrazi **odricanje od mišljenja ukoliko**, pošto nije bio u stanju da dobije dovoljno odgovarajućih dokaza revizije na osnovu kojih može da podrži mišljenje revizije, revizor zaključuje da uticaj na finansijskim izveštajima bilo kojih neotkrivenih netačnih tvrdnji mogu biti materijalne i rasprostranjene. Ukoliko nakon prihvatanja angažovanja, revizor postaje svestan da je menadžment nametnuo ograničenje na delokrug revizije za koju revizor smatra da će verovatno dovesti do potrebe izražavanja kvalifikovanog mišljenja ili odricanje od mišljenja o finansijskim izveštajima, revizor treba da zahteva od menadžmenta da ukloni to ograničenje.

156. Ukoliko revizor daje modifikovano mišljenje, revizor će takođe modifikovati naslov kako bi odgovarao vrsti izraženog mišljenja revizije. MSVIR 1705 pruža dodatna uputstva o specifičnom jezičnom izražavanju koje će se koristiti kada se izdaje mišljenje i kada se opisuje odgovornost revizora. Takođe sadrži ilustrovane primere izveštaja.

Paragrafi Isticanja Pitanja i paragrafi Ostalih Pitanja na revizorskom izveštaju

157. Ukoliko revizor smatra potrebnim da skrene pažnju na pitanje prikazano ili obelodanjeno na finansijskim izveštajima koja je od velikog značaja za njihovo razumevanje finansijskih izveštaja, ali postoje dovoljno prikladnih dokaza da to pitanje nije materijalno pogrešno prikazano na finansijskim izveštajima, revizor će u revizorskom izveštaju uključiti jedan paragraf o Isticanju Pitanja. Isticanje Pitanja se treba odražavati samo na informaciju prikazanu ili obelodanjenu na finansijskim izveštajima.

158. Paragraf o isticanju pitanja treba:

- da se uključi odmah nakon mišljenja revizije;
- da koristi naslov "Isticanje Pitanja" ili neki drugi prikladni naslov;
- da uključi jasnu referencu na pitanje koje se ističe i da naznači gde se mogu naći relevantna obelodanjivanja na finansijskim izveštajima koja u potpunosti opisuju to pitanje; i
- ukazati da revizorsko mišljenje nije modifikovano u odnosu na istaknuto pitanje.

159. Ukoliko revizor smatra neophodnim da komunicira određeno pitanje, osim onih koje su predstavljene ili obelodanjene u finansijskim izveštajima, koja po prosudi revizora je važna za korisniku cilju shvatanja revizije, a pod uslovom da to nije zabranjeno zakonom ili pravilima, treba da se pripremi paragraf sa naslovom "Ostala Pitanja", ili nekim drugim pogodnim naslovom. Ovaj paragraf treba da se pojavi odmah iza mišljenja i nakon svakog pasusa kod Isticanja Pitanja.

Dodatak III: Preporuke iz prethodne godine

Komponenta revizije	Date preporuke	Sprovedene	U procesu sprovođenja	Ne sprovedene
2. Imovina, prenos na period i sačuvanje	Mišljenja smo da treba uraditi testiranje štete imovine na periodičnim osnovama na način da se odredi nadoknativa vrednost aseta, ili ako kompanija ima mogućnost i ako na lokalnom nivou ima instituciju ocenjujućeg stručnjaka, da se angažuju ocenjivači koji su nezavisni i stručni koji će odrediti realnu vrednost aseta.			Imovina, impianti i oprema su prenešeni na njihove troškove tako što je skinuto obezvređivanje i preporuka koja je data za testiranje štete aseta od strane ocenjivača ili stručnjaka nije primenjena ni ove godine.
2. Provizije za sudske slučajeve / kontigentne obaveze	Zahteva se priznanje provizija za sudske slučajeve (posebno onih s visokim rizikom i izgubio u parničnom postupku), u skladu sa zakonskim odredbama i računovodstvenim standardima. Time bi poslovanje imaju više precizne informacije o stanju obaveze kompanije.			Izjava ili priznanje provizija za sudske slučajeve sa ciljem realnog ocenjivanja obaveza još uvek nije primenjena
3. Računi potraživanja	Preporučujemo da menadžment kompanije obračuna na redovne periodične i godišnje do oštećenja potraživanja i da predstavi potraživanja na njihovu nadoknadivu neto vrednosti. Smatramo da ove akcije da se na osnovu zakonske regulative Kosova (navedenih zakona), kao i pravilima i standardima koji regulišu ovu oblast.			Priznanje provizija za loše dugove za račune potraživanja koja reflektuje realnim priznanjem imovine još uvek nije primenjena.